

Előfizetési feltételek:
 Fizetendő Debreczenben.
 Egész évre 2 frt.
 Fél évre 1 „
 Köszögeknek 62 kr. évi postadíj előleges beklüdeése után ingyen.
 Egyes szám ára 5 kr.

Szerkesztőségi és kiadó iroda:
 Rózsá-tér 16-dik sz. házában, (kenyer-piacz, Vilmos sörcearnoka szomszédságában.)
 Kéziratok vissza nem adatnak.

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI ÉRTESÍTŐ.

TÁRSADALMI ÉS VEGYES TARTALMU HETILAP.

Hirdetési díjak:
 Négy-hasasbós petit sorért 5 kr.; többszörinél 4 kr.
 Nagyobb és többszöri hirdetéseknek nagyon kedvező engedmények tételnek.
 Bélyegdíj: minden beiktatásért külön 30 kr. „Nyiltér”-ben megjelenő közlemény minden petit sora 15 kr.
 Hirdetések és előfizetések helyben a kiadói hivatalnál, Csáthy Fer. és Társa, Telegdi K. Lajos és László Albert könyvkereskedésében, Budapest: Goldberger A. V., Blockner J., Eckstein Bernát és Haasenstein és Vogler, Bécsben, Prágában Haasenstein és Vogler, A. Oppelk, Schatck H. és Péterben, Hamburgban és Mosná-Frankfurtban: G. L. Deube és Mosse Rudolf hirdetési intézetében fogadtatnak el.

Az iparos tanoncokról és iskolájukról.

Debreczen, 1895. febr. 2.

Az 1884. évi XVII. t.-cikkben foglalt ipartörvénynek a tanoncokról és tanonciskolákról szóló III. fejezete kétségen felül alkalmas arra, hogy a jelenlegi, egy jobb s virágzóbb időhöz való átmeneti korszakot megörvídítse.
 Emé törvény alkotásánál a cél elérésére vonatkozólag az illetőket, igen bölcsen ama régi igazság vezette, hogy aki az ifjuság, azé a jövő. Az ipar s az iparos nemzedék jövőjét megteremteni lévén a cél, a jelent kell általakítani, hogy egy élet-s versenyképes nemzedék álljon elő.

Mennyire szükséges ez, az 1881-iki népszámlálás alkalmával a statisztikai hivatal számadásai megdöbbentő módon mutatták ki. Magyarország 75,000 iparos tanulója közül 5000 részesült tovább képező ismételt oktatásban, a többi iskola nélküli volt. Ki várhatná ily nemzedéktől, mely tanulás nélkül nő fel, az iparos osztály jövőjének felvirágoztatását.

Örvendtes jel, hogy a fentebbi kérdések megszívlelése indította arra a társadalmat, hogy nemcsak rokonszenvével, hanem tevékeny áldozatkészségével is hajljon az iparos osztály felé, a kormányt pedig arra, hogy felállítván számos helyen az u. n. alsófokú ipariskolát s az iparos tanoncok iskoláztatását kötelezővé tette. Ez intézkedés áldásos eredményeként már olvasható az 1891-ik évi népszámlálás statisztikai adataiból, hogy hazánk 306 iparos tanonciskolájában 88,879 növendék nyert oktatást 1882 tanító vezetése alatt 373,741 frt évi kiadás mellett. Avagy utatathat-e fel kulturális életünk bármelyik ága — rövid 10 év alatt — rohamosabb haladást, mint a tanonciskoláztatás ügye? Bizonyára nem.

A iparos tanoncok iskolái tehát oly tényezővé képeznek, mely kell, hogy a közfigyelmet magára vonja s azzal a sajgó is tüzetesebben foglalkozzék. A tanító egymagában nem elég ahhoz, hogy ezen iskolák a megkívánt színvonalra emelkedjenek. Maguknak az iparosoknak is hozzá kell járulniok a kifizetett cél eléréséhez. Továbbá a tanítási rendszer is több módosítást igényel.
 Kiket adnak nálunk iparos inasok? Tisztelet a kivételnek, de bizony legtöbbször amolyan vásótt fickókat, kikkel szülőik nem bírnak, tanulni nem akarnak s paragon nőnek, mint a mezők vad virágai, a kik aztán megint olyan helyre kerülnek

inásoknak, hol szívükkel, lelkükkel mit sem törődnek, csak azzal, hogy minél több hasznát vegyék. Az ilyenekkel csak azon tanító fog boldogulni, ki az ifjúnak szívéhez tud férkőzni, őt magához tudja bilincselni. Nehéz e munka, azonban a tanító addig kutat az ifju szívében — mely bármily rossz is, de végkép romlott nem lehet, — míg jó talajra akad.

Az ipariskola működésének kívánt hatásait, azonban csak az fogja állandóan biztosítani, ha azzal kezdet fogva működik a mester családi köre, az otthon. Ha valakit tisztára mosdatunk, aztán megint bemázolunk, hasztalan a mosdatás. Ily hasztalan az iskola fázadozása, törekvése, ha a mester elküldi ugyan inasát az iskolába, hogy nevelődjék, otthon pedig szándékosan lerontja azt, a mit a tanító épített. A gyermek szülőinek, az inas mesterének példáját utánozza, mert a példa vonz. Mit tehet az iskola, ha az inas látja mesterének kétes jellemét, kicsapongó, erkölcstelen életét, hallja káromló szavait? Ha észreveszi, hogy a mester örömmel hallgatja az utcán, iskolában talán éppen tanítóján elkövetett csínjének elbeszélését. Ha a mester csak kénytelen-kelletlen küldi inasát az iskolába, vagy éppen szitkokat szórvra, a tanulás, mint haszontalan dolog ellen, becstája utra. Hogyan várhatna így az iskolától valaki sikert?

Csüggyenek tehát iparosaink több szeretettel a jövő nemzedék boldogulásának eszközén: az iskolán.

Maga a tanrendszer, továbbá a tanítási idő beosztása sem felel meg a kívánalmaknak. Tudvalevőleg a tanoncok szellemi képzésére az alsó fokú ipariskolák előadásai a szervezeti szabályok szerint köznapokon este tartatnak meg.

Ezen esti oktatást azonban inkább nevezhetjük emberkínzásnak, mint szellemi képzésnek. Tessék csak elképzelni, a mint a munkát félbehagyta, bele ül egy terembe 50—80 iparos tanonc s a magokál hozott különböző szagokkal telített levegőben a legtöbb helyen egy pár gyengén világító lámpa mellett megkezdődik az oktatás, aztán nem sokára a csendes szunnyadozás, mit egyébiránt nem is lehet csodálni, mert ez a nap nehéz munkájának természetes következménye. Tegyük fel, hogy olvasmányok tárgyaltatnak, melyek érdekes tartalmuknál fogva leginkább képesek lekötni a figyelmet.

Nem is számítva, hogy a mindinkább halványuló világítás mellett a felolvasó tanuló ugyazóval csak végig baktat az olvasmányon, a tárgyalás menetét alig kíséri néhány tanuló figyelemmel úgy, hogy mire a két óra véget ér, a tanító kifáradva, a tanuló sereg pedig pihent erővel ugyan, de ép

oly csekély bölcsességgel távozik a tanórától, mint a hogan oda ment. Az utcán aztán megkezdődik a duhajkodás, az illetlen magaviselet, trágár beszédek, szivarozás, verekedés, az utcai csend felzavarása s egyéb kellemetlenségek. Ime előttünk áll az esti oktatás sötét képe.

Mennyire más alakot öltene és mennyivel sikeresebb volna az oktatás, ha a vasárnapi munkaszünet teljes keresztülvételével az iparos tanoncok oktatása is egészen vasárnapra tételnek át.

Először ezáltal először is azt, hogy a tanoncok pihent erővel, ép elmével, tisztára mosakodva s helyzetükhöz képest tisztességes öltözetben jelenének meg az előadáson: másodsor, hogy hozzá szoknának a tisztességes magaviselethez, mert főnyes nappal mégis csak lehetne őket ellenőrizni; harmadszor nem rontanák szemüket s egészségüket sem a tanító, sem a növendékek; végre elmulna a mesterek azon panaszai is, hogy a tanoncok eltávazása miatt a segédek sem folytathatják munkájukat azon iparágban, hol a tanoncok okvetlen jelenléte szükséges.

Az említettek mellett még az a morális haszn is megvolna a tanórák vasárnapra tételének, hogy a tanoncok hozzá volnának mintegy szoktatva a vasárnapot később mint segédek is, szellemi képzetükre fordítani s a korcsmák és kávéházak helyett részt az Isten házában, részint alakítandó önképzőkörök helyiségeiben töltenék el a vasárnap nagyobb részét.

S z i n h á z .

(O.) Az opera tehát „beült” egy erkölcsi, mint anyagi tekintetben. Ime, bebizonyult, hogy Debreczen még sem utolsó város, bár irigyei szertnek az ellenkezőt hiteni el a világgal, s az is tény, hogy Tiszay igazgató kitesz magáért, ha csak leheti. Szombaton „A madarász”, Zeller kedveszenéjű operájában Kozma korlátóván nyugtalan természetét, kellő higgadsággal s mégis élénken alakított a czimszerpben. Énekszámait szépen juttatta érvényre, különösen a 2-ik felvonásbeli keringőjét nagy hatással adta elő. Galyasi P. (Postás Milka) kedvetlenül játszott, de éneke annál jobb volt. Ruzsinszki I. kitűnően énekel, játéka azonban nagyon hátra maradt. Margó Z. Zelmá kedvesen játszott, kellemesen énekel; de a 2-ik felvonás után rosszul lett, szerepét Nádaszy, E. törekvő színészünk vette át. Krémer, Tiszay, Locsarekné a legjobbat nyújtották comicus szerepeikben. — Vasárnap „A falu rossza”, Tóth Ede pálya-koszorúzott, öröksej népszimve került előadásra. Ferenczy (Göndör Sándor), érzelmein néha nem tudott ugyan uralkodni, elragadta hatalmas szenvedélye, azért mégis, a hol

összinte érzelmek, természetes hev vezérlék cselekvéseiben, azon helyeken hódított. Gyönyörű dalait megújraták nyit színen is. Ruzsinszky Ilona felülmúlhatlan vidéki operett énekesnő, népszimfűben is hódító képes gyujtó dalainak, de mint népszimfű alak (Finom Rózi) meghazudtolja a valóságot, nem érti meg a szerepét, nem ismeri az alakot, nem a népből való, s nem holmi operettnek elszókött báró kisasszonya. Igyekezzék a kisasszony megérteni ilyen népéletből vett szerepét s a domborított ki, állított előnk olyan alakot, minőt az író elképzelt s minő a laikus néző előtt is az igazságnak megfelelő, vagyis élő alakot. Püspöki (Gonosz Pista) — nem tulunk, ha kimondjuk — e szerepében az országban majdnem egyedül áll. Sándor E., Locsarekné, Cserni B., Bogó Z. Ilonka, Rózsán egyi Kálmán járultak a sikerhez, ugyszintén Nyilasi Mátyas és Krémer Jenő. — Hétfőn „A libapásztor”-ban, Forray és Lukácsai operettjében Ruzsinszki I., Margó Z., Kozma, Locsarekné, Nyilasi, Krémer, Kiss Irén és Rózsán egyi tündök ki. — Kedden „Egy dalár ú n n e p p é l y v i z o n t a g s á g a i” Mőser vigjátéka derült estét szerzett a szereplők szabatos menett s eleven játéka által. Tapolczai és Nyilasi a gyors beszédű dialógban különösen hatalmas comical tehetséget tártak fel. Jók voltak Cserni Berta, Bácsné, Püspöki, Rózsahegy, Pethes. — Szerdán „Küzelem a lért”-adatot volna, ha Arday Adal macskas torok baja nem kiznózná s így „A pálinka” Zola regénye után írt dráma véteztet másorba, mely idestova 12 év óta nem volt színpadunkon műsoron. Tapolczai megrázó erővel játszotta a pálinka által tönkment Megeant, különösen mikor felgyógyul betegségből s az orvos tanácsa szerint több pálinkát nem szabad innia és mégis iszik, mikor ahog jut: a lelki küzdelemben, a tusakodásban: igyam, ne igyam? továbbá, a mikor ivott, s kábultan, megittasulva a gyönyör és a pálinka romboló hatása miatt, borzalmas végü közeledik, ily élethűen, anyri eredetiséggel tükrözta vissza nyomorult szánandó alakján a halál tusát, hogy igazán megrendített mindenkit. Cserni B. élethűen állította elénk a szerető, megalazott, s a porig súlydnt nő. Drámaiságot öntötte játékkukba Pethes, Kiss Irén, kitűnő Péchy, Püspöki, Nyilasi, Krémer. — Csütörtökön ugyanez adatot. — Pénteken „Hamupipőke” gyermek és népelőadásul. A színház megett, sokat tapsolt a gyermekesereg Bogó Z. Ilonkának, ki kedves Hamupipőke volt. Nyilasi, Locsarekné, Sándor E., Kis I. megnevetették a bábéket; ugyesen játszottak még Krémer, Rózsahegy, Nádas. A díszletek szépek, gyönyörűkörtök voltak, ugyszintén a bőlgyek tolettjei. — Szombaton „A c z i t e r á s” Murai és Konti operettje került színr.

— Színházi műsor. Február hó 3—10. Vasárnap „Fehő Klári” népszimfű. — Hétfőn „Rómeó és Julia” tragédia. — Kedden „Menyegző előtt” monolog, „Paraszt becsület” melodráma, „Tabarin felesége” dráma. — Szerdán „Küzelem a

— Mindenki rám támadt, miért engedem ezt a Csornay család szegényét? Igazuk volt!... De az öcsém nyakaskodott, tele igyekezett beszélni a fejem, hogy szereti azt a leányt, érte lemond minden öt megillető jogokról, csak arról a leányról nem tud, ha megölök se!

Ijteden körülhordozta fárdart tekintetét, hogy nem hallgatják-e valaki?
 — Törtégettem, fenyegetöttem, de mind ez nem használt. Hát csinálj úgy öcsém, a mint te akard, gyalázd meg a nemzetiséget!... És a tün győz-delmekedett, hahaha!
 Az ifjabb Csornay észrevétlen kiment a czellábol, mert a bátyja dühöngeni kezdett.
 Felkereste az orvost s attól megtudta, hogy bátyjának az a különös rögeszméje van, hogy az ördöggel cimborált és az ellopta a lelkét.

II.
 Mikor 30 évvel ezelőtt végrendelkezett Csornay Ágoston: egyetlen testvérének Klárának örvénytelen fiát tette saját fia mellett általános örökösév. Ugy történt a dolog: Klára erőltlen szerelemmel viselkedett a járási főszolgabíró iránt, a ki elváltan élt nejtől és a falusi népr rögtön tisztában volt az esettel, szélirtre-hosszra beszélgettek Jegenyésen a „padkán”, hogy a szép kisasszony bizony megjárta.

Csornay Ágoston maga is szegyelette testvéreinek e gyalázatos tévedését. A főszolgabírót egy szeretlen lepuflantotta, fizetett érte nagyon sokat, még el is volt zárva. De miután Klára, erőltlen szerelem zálogának életét adván, nem sokára meghalt: Ágoston e firt magához vette, hiszen szerencsétlen testvéreinek gyermeke az mégis; aztán 3 év múlva megöszült, e házasságából csak egy fia született.

A két fiu tehát egy nevedekett, mintha édes testvérek lettek volna. Ferencz, az idősb, kapzsi, zsugorí természetű, már serdülő korában is élire rakta a garast; mogorva, kötekedő jellemvonása.

T Á R C Z A .

Egy családás...

Egy családás nekem nem sok,
 Nem érzed meg szivedben; —
 Am egyet is által élnem
 Fájdalomban szenvedésben:
 Mindig tartó kin leszen.

Óh, azért nem panaszkodnám:
 Éltetne még a remény,
 Hiszen ebből állt a multam,
 Hogy szeretni megtanultam,
 S az mosolygna még felém.

Csak az fájna s az öme meg,
 Ha csalódnám te benned, —
 Hitem akkor elveszteném
 S nem mosolygna rám a remény,
 ...Soha többé — szerelmed!

Bordy Ida.

Vallomások.

— Elbeszélés. —

Írta: Oláh György.

I.

A felügyelő a 23-ik számú czellához vezetése az idegent.
 — Most nyugodtan viselkedik odabenn, — mondá, — világs percei vannak; ám ha uraságod jelenléte felcsigázta amugy is meggyöngült, beteg idegeit az örültnek, tessék rögtön otthagyni, mert ő dühöng, mert ő veszélyes örült. Az örök szolgálatára állanak, tehát — bátorság!
 És az idegen belépett a 23-ik számú czellába.

— Bátyám, oh miért kell itt látnom tégedet!... Meg lett kora férfin volt e czellalokja. Deres hajszálai ziláltan libegtek redős homlokán s vállain. Szemeiben megfőtten tükrözödik vissza belső rejtett fájdalom, mely gyakran kitör a szivéből s ilyenkor jajgat a terhe alatt, s rámondják, hogy ördög. A leisi harcznak nyoma meglátszik csontos arcán, görnyedt alakján, melyet rongyos, összetépett ruha takar.

Az ablaknál állt, mikor az öcsse belépett. Nyugodtan, egykedvűen mereszt rá bágyadt szeméit, felismerte.

— Öcsém te itten? Miért jössz ide?
 — Te hozzád jöttem, mint jó testvéred meglátogatni. Mióta felénk se jössz, nagyon megváltozott nálunk a világ. Hervey Pista már nős ember. A különös az asszonygyűlölő Pista tegnap előtt vezette oltárhoz Zerendy Zsuzsikát, el is mentek anásztra Abbaziába.

— Pista tehát évvel betetézte hóbortját, de legalább tisztességes leányt vett el feleségül. Hát még mi az újság?

— Az öcsse elérté, mire czéloz a bátyja. Bele nyíllaltott ugyan a szívébe egy furcsa érzés, de azért úgy tett, mintha nem neki lett volna az mondva.
 — Megtartottuk Jegenyésen az agárversenyt s nem is képezed, a megyei urinók jutalomtárgyát, az arany billikomot a te agard nyerte el. Persze, bosszus most Árkány Laci, hogy saját nevelésű agárjait ennyire csuffá tette a te Szellőd.

— Az a kutya derék egy dög, jól gondját viseljétek. Hát még mi az újság?
 — A gazdálkodásra nálad is felügyelek bátyám. Lásbas jószágaid nem fogynak, de gyarapodnak. Összes ingó és ingatlan tulajdonaidon ott van a két szemem. Szóadár rendben, még egy tünke se szabad elveszni.
 — Te jó vagy, öcsém!
 — Mert testvéred vagyok. Ne féj bátyám,

megsegít az Isten, meggyógyulsz, nem leszesz beteg, megint haza jössz. Jobb otthon a magad ura lenni. Ugy-e, már gyógyulsz?

A beteg gondolataiba merült.
 — Egyébiránt nincs nekem semmi bajom, — felelé. — Néha ugyan rám jön valami lázas roham, a szivem őszeszorul, agyamban a vér, mint a folyó forgatagja körbe kering, forr, lángol, olyan csodálatos betegség ez, a milyet még soha nem értem, nem tudok neki nevet adni.

Gondolatai kezdtek lassan összezavarodni, elméje borult, mint a nyári ég, ha fekete terhes felleg közeledik a láthatáron. Egy pontra szöglette szemem, sovány ujjával megökött szakállát simogatta.

— Bátyám, te mélyen magadba merültél, nem érdekelnek már az otthoni hírek!

— Nem!... Mit is kérdeztél, az otthoni hírek... Nos, igen, ismered az öcsémet?
 — Én vagyok a te öcséd!
 — Ugy, hát ismered az én öcsémet, Mond csak, megöszült-e már?
 — Még nem.

— Akkor nem ismered az én öcsémet, mert ő megöszült.

— De bátyám, hiszen én jobban tudom.
 — Hallgass, ne huzz újat velem, ne mérge-síts. Légy te jobb, mint az öcsém!

Erdőtlenül lehanyatlott a feje, mintha huzta volna lefele valami súlyos gondolat.

Az öcsse meghiavta félre vonult és nem szólt, hogy ne ingerelje a betegét.

— Jól emlékszem, álnok volt az én öcsém. Bekötötte szememet, de azért jól láttam, miként igyekezett kijátszani. Olyan leányt emelt magához, a ki miatt a világ ítéletét nekem is kellett halgatnom, egy porba sziltyéd bűnben fentengő aljas természetű!... Azt hitte, hogy felelem magához e leányt, pedig ő sílyedt le ahhoz a porbal!...
 Ökleit magasra emelte, mintha agyon akarta volna sújtani rideg gondolatának gyűllt tárgyát.

lérték" szimü. — Csütörtökön ugyanaz. — Pénteken "Szökött katona" népszimü. — Szombaton "Király szököttes" operette. — Vasárnap "Bíjjel az erdőn" népszimü.

Irodalom és művészet.

A „Fővárosi Lapok“ ujjalakulása és politikai tartalommal való kibővítése óta ímég egy-kérvé lett azon lapoknak, melyekről divat beszélni. Egy-egy érdekesebb számának tartalmát, politikai közleményeit, szellemes karcolatait, irodalmi, művészeti bírálatait megvitatják a legelőkelőbb szalonoktól kezdve le egészen a nagy, fényes kávéházakig; beszélnek róla mindenfelé, érdeklődik iránta mindenki, társzarovatát pedig az ország legelőkelőbb írói töltik be, akik dolgozataikkal vetélkedve sietnek, tudván jól, hogy ez idő szerint az országban a legolvasottabb lap a „Fővárosi Lapok“, már pedig minden írónak fő ambíciója, hogy a dolgait menél többben olvassák. Ez a magyarázata azután annak, hogy a lapban úgy, szólnán nap-nap után, a magyar szellemi élet legkiválóbb munkásainak dolgozatával lehet találkozni. A lapnak még az is kiváló értéket kölcsönöz, hogy mint valódi irodalmi lap, elütőleg a többi lapból, mely bizony a nap eseményeinek megírásánál nem nagy gondot fordít arra, hogy a dolgok hogy vannak megírva — legkisebb híré is úgy írja meg, hogy abban nemcsak szlendrián nyelvbotlásokat nem lehet találni, hanem benne a nyelv tisztaságára is az irodalmi színvonalra gond van fordítva. Különben a napnak bármely tekintetben (politikai, irodalmi vagy művészeti) érdekes eseményét a lap alap gárdáját képező íróemberek írják meg külön kis cikkekben, valóságos szellemi csemegék gyanánt, melyek a mellett hogy érdekesek s a nap eseményével foglalkozók, még azoknál mint egyes irodalmi dolgozatok is számottevők. A mi pedig a lap tulajdonképeni szépirodalmi tartalmát illeti, az nemcsak felülmúlja valamennyi lapot, hanem körülbelül nap-nap után kétszer annyit, mint a mennyit a „Fővárosi Lapok“ eddig adott. Minden számban egy eredeti regény folytatását, egy eredeti téreza s a mellett meg a francia, angol, orosz vagy olasz irodalom valamelyik új s értékes dolgának a fordítását. Némelyik számban közöl két-három magyar írótól is eredeti dolgozatot s volt száma, a melyben tizenöt-husz önálló irodalmi, politikai s művészeti cikket hozott. Politikai értesülései pedig, a lap előkelő politikai munkatársának az irányadó körökkel való érintkezése folytán — a legutóbbi válságos időkben is méltán feltűnést keltettek. És ezeknek a politikai dolgozatoknak is más értéke van, mint a többi efféle dolgoknak. Nem hasábos vezércikkek ezek, hanem inkább apró karcolatok a politikai élet legjellegzetesebb kulisszá mögül — érdekes, szellemes s ötletes feldolgozása a politikai híreknél, a mi mellett természetesen közli a lap az országgyűlés komoly és tárgyilagos lefolyását is, tudósításban csak a lényegre fordítva gondot és a sok haszontalansággal nem lopva az időt s nem tömve tele a lapot. A lap politikai irányja teljesen független, nemzeti politika — melynek szolgálatától el nem tántoríthatja semmiféle párt-érdeke, a mennyiben nem áll semmiféle párt szolgálatában s az igazat mindig és mindenkinek megmondhatja, a mint eddig is megtette csodálatra s elismerésre méltó bátorsággal, pártatlansággal.

Apróságok.

- Gyermekek szája. — Csakugyan már iskolába jársz. Palkó? — Bizony. — Örülsz neki? — Örülök. — Hát minek örülsz legjobban? — Ha csejogtetnek és hazamehetünk.

Jó tanács.

Egyik vidéki városkából jelentik, hogy a rengeteg hó nagy gondot okozott a tanácsnak. Végre a polgármester ezt indítványozta a tanácsban: — Ássunk egy jökora gödröt, azután oda hordassuk a havat.

Kérdi az egyik tanácsos: — És hová tegyük a kiásott földet?

Ágoston, a fiatalabb egészen elütő természet: életvidor, de nem könnyelmi, nyájas mindenkihez; gyenge szervezett, egész életében betegeskedett. Tehát ketten örökölte. Egy pontja volt különösen a végreerdeletnek olyan, mely Ferencz lelkületére mély benyomást tett és ez: „Ha pedig — a mitől Isten őrízzen — Ágoston fiam előbb találna meghalni, mint Ferencz fiam: a neki jutott, vagyis a fel nem emésztett örökség megosztatlanul Ferencz fiamra szálland.“

A fősvénynek, zsugorinak — tudjuk, — az a természete, hogy minél többje van annál többet kíván, ilyen volt Csornay Ferencz. Sokszor kísértésbe ejtő őt egy futó bűnös gondolat: hátha siettetné az örökség megkaparítását szépen, óvatosan! Nem sok kell ahhoz: egy csipetnyi méreg, vagy még anyai se; vadászaton egy eltévedt golyó... De nem vitte rá lelkiismerete, majd meghal az magától is.

És éltek — a világ előtt — békességben. Egyszer azt mondja Ágoston a bátyjának: — Furcsát gondoltam, megházasodom! Szegény leányt szeretek, az özvegy jegyzőné Ilonkáját. A kegyadamányt, mit mi Csornayak az özvegynek adunk meg akarom szüntetni úgy, hogy nélkül veszem Ilonkát. A kárpótálás — e házasság — mindenestre javít helyzetükön. Ferencz hűledezett, igyekezett öcsését lebeszélni.

Ilyen leányt nem engedek bejutni a Csornay családba! Nem hallok, mit sug-bug rólad a közvélemény? nem tudod-e, hogy Berkes Bandi, ez a haszontalan lump erdész jár régóta hozzá, már jegyben is vannak és te most akard egy Csornay leányt feleségül venni annak orra elől?! Ej, szegény magad! Gondold meg: ki vagy te és ki az a leány!

Bátyám, ő maga mondta, hogy engem szeret s én meg azt mondtam neki, hogy csak őt szeretem, tanácsodra nincs szükségem! Ilonka jó, becsületes leány, s nekem elég ennyi!

A polgármester szellemi fölénye tudatában fel: — Hát másik gödröt ásatunk.

Panasz.

- Gyuri a gyermekszobából beront az anyjához: — Mama, a Vilma bánt. — No, csak tréfa volt bizonyosan. — De bizony nem tréfa volt, hanem nyújtófa.

Gyöngédség.

A nyós (bosszusan csapja le az újságot): Már mikor szünnék meg ezek az anyós-écsék? Vő: De mama, hiszen nem mind irányul maga ellen.

Szerencse.

— Szerencsés volt a vadászat? — Nagyon. Kétszer löttek el szorosan melletttem.

Ismeretség.

— Mondja csak tanár ur, ismeri a fiatal Andrássyt? — Oh ismertem, mikor még az atyja egészen kis fiu volt.

Szemrehányás.

Nő: Ha este hazajössz, már redesen reggel van. Férfj: És ha te reggel fölkelsz, már redesen dél mult.

Praktikus.

Feigel ur: Nem értem, miért tanultok számolni két és három perzenttel. Ki ad kölcsönt most két és három perzentre? Ifjabb Feigel: Akkor jó ezt tudni papa, mikor a hitelezőkkel kell egyezkedni.

Őszinteség.

Kérő: Viszonoznom kell bizalmat uram, hogy ideadja leányt kezét. Bankár: Mivel? Kérő: Nem fogom elhallgatni adósságaimat.

HÍREK.

Hideg világ.

Még nem hallunk madár dalokat; zord, kietlen a táj, a berek; vastagon takarja be a hóréteg az alvó földet; még tél van.

De mégis néha van olyan nap, a mikor enyhé a lég, melegit a nap sugár-miriád, olvadásnak indul a hóréteg, pacsirta csicsérgés hatol füleinkbe.

És mi azt hisszük, hogy már tavaszodik. Förlángol a gondolatra bennünk egy édes vágy, mely arra késztet, hogy menjünk ibolyát szedni a megifjodott erdőre, a zöldülő temetőre.

Pedig a természet keblében kihálva még az élet-erő; gyökere sincsen az ártatlan szende ibolyának s mi már keresnők a virágát.

S úgy fáj szívünk, hogy csalódnunk a jöleső reménykedésben; olyan kihaltnak, hidegnek érezzük a világot — bárha tudjuk, hogy az időt mentében siettetni nem lehet.

Oh, mennyi ember-társunk él a nap alatt, a kiknek élete örök tél. Ha mosolyg is rájuk olykor a jólét sugaras napja, oly hamar letűnik az, és ők szenvednek tovább... megint.

Mert a szenvedés, a bánat uralma hosszabb, mint az öröme. Nem tudjátok-e, hogy csak szívbánvány az öröm, mely, mint a természetben az égnek csak egyik felén látható, úgy az életben az emberek egyik részének egét szinesíti.

Az emberek másik részének egén marad a sötét felleg, a szenvedés.

Miért van ez így? — kérdezzétek meg az

— Hát gyalázd meg a nemzetségedet! — ez volt utolsó szava Ferencznek öcséséhez.

A menyegző napját nem hosszúra tűzték ki a szerelmesek, még egy hét... még egy pár nap, azután itt lesz Csornay Ferencz kétségbe esett, már nem gátohatja meg az esküvőt, elesik a szép örökségtől, mert azt előre tudta, hogy öcsése mindenét nejeje fog ruházni.

A pénz, — jól mondja a példabeszéd — őt és elevenit. Ferencz nélegte a józan ésszt s olyan valamelyes összegyurt gondolatot elevenített fel benne, mit végeredményben úgy hívnak, hogy: bosszu. Egy keloid invadákára szálljon a Csornay ősi vagyon? Nem, e leányok nem szabad az öcsése nejevé lenni! — így határozott az esküvő napján.

Berkes Bandi az erdész, a legjobb lövőt a környékben, bevattatja tervébe s azonnal leolvastott a markába 500 frot, hogy egy biztos lövéssel oltsa ki a menyasszony életét, mikor esküvő után a mező-láposi állomáshoz röpi őt szürkés hintójában a vőlegény.

A domb mellett, az akác erdőnél áll lesbe, — így biztatta, — este lesz már, a mikor a mező-láposi állomáshoz igyekeznek. Közéledben lesz én is s ha a te fegyvered esetleg nem találna, majd talál az enyém!

És Csornay Ferencz, mihelyt estelődött, lopva — mint gonosztevőhöz illik — elbújt az akác-erdőbe s mikor az öcsése menyasszonyát röpitette a mező-láposi állomáshoz, — hogy onnan tovább menjenek nászútra, míg a közvélemény elhallgat, — rájuk emelte fegyverét s várta, míg eldördül a csimbórája gyilkoló szerszáma. Lélegzetét is visszafogta, úgy várt néhány pillanatig és hirtelen felhangzott egy hatalmas dörej s ő is — talán az ijedségtől — megrántá fegyvere sárkányát... Egy éles sikolyt még hallott, de többet nem, mert elfutott, be a sűrűségbe. Ruháját összezakgatták a tuskés ágak, utjában lépten-nyomon feltartóztatták a fatörzsek és ő csak ment bukdácsolva, mint egy Kain. Mire

Istent, csupán ő tud felelni nektek szenvedőknek, sorsrövidítőiteknek, midőn azt kérdezi jögotok van. S az Isten felel a „Hit“ csodás szavaiban titeknek: „Baldogok a kik sirtak, mert ők megvigasztaltatnak.“

Uj élettelt biztat titeket, egy más, szebb világot, igér titeknek, hol már nincsen szenvedés, s a mely nem hideg.

Reméljétek tehát szebb, jobb világot, hiszen ez a sorsotok. Mig a remény táplálja lelketeket s szívteket, addig szép ez a földi világ is s nem lesz olyan hideg, mint a milyennek érzitek.

És szeressétek is egymást, bár két sors gyermekei vagytok: a palota s kunyhó lakói. A tiszta szívűnek a kunyhó is palota, a romlott szívűnek a palota pompája, bibóra sem szerzi meg a lélek békéjét s nyugodalmát.

Mig a szeretet lakozik közöttünk, addig nem hallhatunk átkos, gyűlöletes beszédet; nem fog lenni zord, kietlen az emberi élet; nem takarja be a hideg részvétlenség, góg a kebleket.

Higyjétek el, akkor nem lesz tél e világon!

Gyurika.

— Isteniiszteletek. Az ev. ref. egyházakban vasárnap a következő lelkészek tartanak isteniiszteleteket: a nagytemplomban K. Tóth Kálmán lelkész; a kistemplomban Ferenczy Imre segédlelkész; a Kossuth-utcai templomban Tóth István segédlelkész; az ispotálytemplomban Dicsőfi József lelkész. — Az ág. hitv. ev. templomban délelőtt 10 órakor Mohr Béla segédlelkész tart isteniiszteleteket.

— A kollegiumból. A főiskola két akadémia tanszakán a félevi kollokucziók véget értek. Farsangolhat most már kedvére a fiatalok, mert bizony még eddig igen ritkán engedhetette magát Carneval édes ölelésü karjaiba. Most már a házi kisasszonyoknak sem kell félniök, lesz tánczos elég.

— Dalestély. A debreczeni munkás dalegylet f. 1895. évi február 10-én vasárnap a „Koroná“ disztermében Jani József egyleti karnagy vezetésével a nagytemplom egybekötött zártkörű dal estélyt rendez. Műsor: Muzsikálnak, harangdolgozat, Lányi. 2. A dal, Storch. 3. Bár merre jár, Lányi. 4. Tihanyi Echo, Boros Átíra. 5. Szabadság dal, Huber. Kezdeté este 8 órakor. Belépti-jegy személyenként 60 kr. Alapító és pártoló tagok szabad jegyeiket használhatják. A szabad jegy két személyre érvényes. Felültetésnek köszönettel véteket és hirlaplaj nyugtáztatnak. Jegyek előre válthatók Zech József pénztárnok úrnál, (kisujtca) Kurján Gyula óras üzletében (főpiacz) és este a pénztárnál.

— Elgázolta a vonat. Megrázó szerencsétlenség történt Szombaton reggel a tiszapolgári pályaudvaron. Mint ugyanis onnan írják, egy hajcsár, a ki a vonatra felelőket lábás jószágokat kísérte, a vonat elindulásának percében a mozdony elé került. A gép egyik ütközője elütötte a szerencsétlen embert, a ki összeroncsolt tagokkal esett össze, behozták a debreczeni kórházba, a hol élethálál közt lebeg.

— Iskola-bál. A debreczeni izraelita ifjuság az izraelita iskola felszerelésére 1895. Február 20-án a „Bika“ szálloda disztermében zártkörű iskola-bált rendez. A rendezőség tagjai: Radó Sándor b. a. alelnök, Dr. Reichardt Manó b. b. jegyző, Dr. Hütter Károly b. b. alelnök, Kohn Lipót b. b. ellenőr, Dr. Moskovitz Miksa b. b. alelnök, Reiner Mór b. b. pénztárnok. Belépti-jegy személyenként 1 frt 50 kr, család-jegy 3 frt 50 kr, páholy 5 frt. Páholyba lépőknek nem kell személyi jegyet váltani. Jegyek előre válthatók: Schwarz B., László Albert, Békés Lajos és Boros testvérek üzletében. Kezdeté est 8 órakor. Páholyok előjegyezhetők: Schwarz B. üzletében. Felültetésüket köszönettel fogadjuk s hirlaplaj nyugtázzuk.

— Szomszédos forgalmu menetjegyek. A m. kir. államvasutak igazgatósága figyelmeztet az erdőből, elméje megzavarodott, megőrült. Összeesve lelték az uton a jegenyési parasztok.

III. Csornay Ágoston mélyen megilletődve, hagyta oda bátyja rideg lakását, az örülete házat.

Sokat vallott e szegény örült, mindent elmondott, a mire még emlékeztethet a szomorú valólól. A kutató ész meggyőződhetik e szerint, hogy ő volt a gyilkos, sajnos, de igaz!

— Miért itélik tehát halálra a törvény kemény szívű bírái azt az ártatlan erdészt? — így tünődött, — hiszen azt nem lehet halálra itélni, ha önként jelentkezett, hogy ő a gyilkos! Mert csalódott, mert az a lány övé nem lett, hát meg akar válni meggyűlölt életétől s így fogja magára, hogy ő ölte meg — a feleségemet!

Budapestre a sz... i törvényszékhez utazott eltelve keserűséggel, hogy az emberi igazságszolgáltatás menetét feltartóztassa egy örültnek vallo-másával.

Négy szuronyos csendőr közt állott a vádolt, a gyilkos erdész. Töme volt a tárgyalási terem. Ágoston a közönség közzé ült. Most a vallatás komoly fordulatot vett.

— Mondja el részletesen, hogy határozta el magát a gyilkosságra? — tette fel a kérdést az elnök.

— Hát úgy, tekintetes királyi Törvényszék, hogy Csornay Ferencz ur, az uraságom ide adott 500 frot, hogy löjjem agyon azt a leányt, az hogy a Csornay Ágoston ur menyasszonyát. Jó kéreze bizta éppen, mikor ingyen is megíttettem volna, mert, az egész világ tudta, hogy Szegfű Ilonkát szerettem! Megbujtunk az erdőbe ketten, tudnillik én és Csornay Ferencz ur és löttünk mind a ketten. Most azt mondja meg nekem a tekintetes kir. Törvényszék, hogy a két golyó közül melyik ölte meg a szeretőmet?

S úgy hullottak könnyei, mint a záporos.

mezeti az utazó közönséget, hogy f. é. febr. 1-től kezdve vonalain a szomszédos forgalmu menetjegyek többé nem lesznek a fordított irányban is használhatók, hanem ezen jegyek mindenkor csak a jegykiadó állomásról az illető rendeltetési állomásra lesznek érvényesek, ennélfogva a visszautazás alkalmával mindenkor újból lesznek menetjegyek váltandók. Azonban előre váltott szomszédos forgalmu jegyek, melyek jelenleg még a közönség birtokában vannak, további intézkedésig — a visszautazásra is érvényeseknek fognak tekintetni.

— Mai számunk mellékletére tisztelettel hívjuk fel t. olvasóink szelles figyelmét. Paczelt János mag és virágkereskedő 9-dik évfolyamáról mellékelte oly du tartalmu érjegyzékét, a mely bármelyik fővárosi legnagyobb czégnak is előnyére válnék. Paczelt János nagyszerű kísérleti teellel is bír, hol a magnak csiraképeségéről szeresztetik meg a csiraképeség és így csakis jó és biztos csiraképeségű konyhakertészek, virág- és gazdasági magvakat hoz forgalomba, minél fogva a siker biztosító van.

— Tisztújító közgyűlés. A debreczeni „Bikur-Chólm“ tisztújító közgyűlése január 30-án ritka érdeklődés mellett tartott meg. Az 1894-dik évről szóló jelentés és a bizottságilag megvizsgált és helyesnek talált 1894 dik évi zásszámadások betervezését és jóváhagyólag tudomásul vételét, a választmányuk az egylet szellemi és anyagi emelése körül szerzett szép érdemei elismeréséül jegyzőkönyvi közönszt szavaztatott. A választás eredménye a következő: elnök Kohut Mór, alelnök: Csengeri Imre, ellenőr Schwarz Fülöp, pénztáros: Smilovics Mihály, orvos: dr. Kellner Elek, tiszteletbeli titkár: Lippe Ármán, választmányi tagok: ifj. Fülöp Ignác, Fábán Károly, Knöppf r. Simon, Neuman Mandel, Schwab A. Lajos, Schwartzkopf Dávid, Rosenberg Simon, Bernát Bernát és Wiesz Mátyás; betegfelügyelők: Goldberger Dávid, ifj. Stern József, Schlesinger Vilmos és Silberstein Móricz.

— Halálozás. Özvegy Vecsey Lajosné szül. Reményfy Ilona, mint az elhunyt özvegy; leánya Gyizella; édes anyja özvegy Vecsey Józsefné; Viktor, Zsanett, férj. özv. Révész Imréné, Károly, Mária, férj. özv. Arvay Sándorné, Emma férj. özvegy Szőke Jánosné, Vecsey Sándor, mint az elhunyt testvérei; továbbá Reményfy Róza, Vecsey Sándorné, mint sógorok, és még több számos rokon nevében, fájjalomtel szívvel tudadjuk Vecsey Lajos szak-képzett kereskedő, élete 64-ik és boldog házasságának 22-ik évében, folyó hó 1-én, éjjel 1 órakor, rövid szenvedés után történt gyászos elhunytát. A boldogult fél tetemei folyó hó 2-án, d. u. fél 3 órakor az ev. ref. egyház szertartása szerint a püspök-ladányi temetőben örök nyugalomra helyeztetek. Kelt Püspök-Ladány, 1895. Február 1. Áldás és béke lengjen porai felett!

— Névcseré, nem reverendacsere. Illétkes helyről vett értesülés szerint írja a „Debr. Ell.“, hogy nem Tarjay Ká. oly, a papi ordót egy szép leányért elhagyó szent-andrási r. k. káplán neve, hanem Tarjay János. A névcseré kellemetlenségei tehát méltatlanul érte Tarjay Károlyt, ki sem hitéről sem reverendájáról nem hajlandó lemondani.

— Ezüst lakodalom. Wert heimer Márton, ki egykor Debreczen polgára és az izr. hitközség elnöke volt, ma vasárnap ült meg ezüst lakodalmát Derecsken nevével, Rochlitz Juliával.

— A Zion debreczeni beteggyógyozóegylet választmányuk elhatározta, miszerint az egylet kötelekbe való beletérs megkönnyítése céljából f. évi február 1-től 28-ig bezárólag felvétellel jelentkezzenek az alapszabályokban megállapított 3 fnt bekebelezési díj engedtetik. — Felhívtnak tehát mindazok, kik az egylet rendez tagjai sorába belépní óhajtanak, eziránti ajánlataikat a fent kitűzött időn belől az egylet elnökségéhez eljuttatni sziveskedjenek. — A belépésre vonatkozó mindenféle felhívástát készséggel nyújt az egylet titkára, naponta délutáni 6—7 óra közt, az egylet hivatalos helyiségében, (Piacz, Weisz Sándor-féle ház) a hol belépési ajánlati izek is díjmentesen kaphatók. A választmány.

— Egy kereskedelmileg képzett családok egyén, beszél e nyelvet, bármiféle tisztességes foglalkozást keres. Czim a kiadó-hivatalba.

— A legszebb ajándékok. A vidéki közönség, mely tömegesen rándul fel Budapestre, hogy alkalmi ajándék-tárgyakból bevásárlásokat tegyen, a különböző csabító hirdetési ajánlatok között alig tud választani, alig tudja magát elszánni rá, hogy mit vegyen övének. A kirakatokban szebbnél szebb tárgyak láthatók, de talán valamennyi között legszebbek a Sternberg Ármán és Testvére-féle Keresepi-uti hangszer ipar telep kirakatában láthatók. Egy egész házat foglal el a nagy vállalat, dusan felhalmozva egy a földszinten, mint az emeleten a legkülönfélébb zenekarbeli s mindkélvöl hangszerek az összes réz- és fa-, fuvó-, vonó és verő hangszereknek kívül zseniális kombináció disz- és játék-hangszerek, „harmóniák“ és harmoniumok, mechanikai zenélő művek, magától játszó zenesezőkők, melyeken egész operákat lehet játszani, zenélő madarak, melyek a legszebb darabokat füttylik, stb. stb. Az izlet maga valóságos látnivalóságok képe, melyet a közönség csoportonként néz s különösen este kelt feltűnést, midőn az egész ipartelep villamos fényárbán uszik, megvilágítja az egész térséget. Ez a kereskedés a fővárosban annyira népszerű és kedvelt, hogy mostanában mindig szulova van, a személyzet alig győzi kiszolgálni a közönséget.

— Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása.) A külföldi forgalomban e hét lefolyása alatt különös változás nem történt. Az erre vonatkozó jelentések szerint magyar és orosz termés löheréből a mennyi a kivétel részére átengedhető volt, elszállították. Az amerikai jegyzések névleg megmaradnak, a kínálat gyengébb lett, a belöldi forgalomban gazdánk részéről a fterdok csakis jobb minőségű löhere és luczerna felé irányul, minek következtében közép-, de különösen gyengébb minőségűknél, a mult hetiekhez viszonyítva árnyaból állott be. Takarmányrpa mag nagyon is különböző áron lesz kínálva, de a jegyzések mérvadó alapját mégis csak

